

Training en Coaching van Talenten

Workshop Vladimir Chuchelov Haarlem 24 januari 2013

Haarlem, 12 februari 2013
13/TSaz/0207/JB

Reminder

Vladimir vertelt zijn verhaal op grond van zijn ervaringen met gevorderde spelers. Veel adviezen gaan ook op voor jongere/onervaren spelers. Maar soms is de situatie duidelijk anders.

Vorbereitung voorafgaande aan toernooi

Veel spelers bereiden zich speciaal voor op een toernooi. Vaak concentreren ze zich daarbij op hun openingsrepertoire. We moeten ons realiseren dat hun werk vaak niet efficiënt is, en dat schakers lui zijn, en dat ze hun 'geweldige voorbereiding' te hoog inschatten, en in feite verwarren met routinewerk dat ze eigenlijk standaard al hadden moeten doen.

Vladimir verhaalt over een situatie waarbij een pupil van hem zich weken had voorbereid met het doornemen van zijn openingsrepertoire voorafgaande aan het 'toernooi van zijn leven'. Hij kwam bij Vladimir om nog verder te trainen, maar had het gevoel dat het goed zat. In de avond speelden ze een paar snelschaakpartijen en tot verbazing van Vladimir won hij alle partijen van zijn sterkere pupil. Wat bleek de pupil was helemaal niet in vorm, was niet speelklaar. Daarna hebben ze niet nog meer snelschaakpartijen gespeeld om het zelfvertrouwen van pupil niet verder aan te tasten. Voor de pupil was het goed om te weten dat hij niet speelklaar was, en dat hij zijn verwachtingen voor het toernooi moest bijstellen.

In vorm raken

Naast werkzaamheden aan het openingsrepertoire en een goede fysieke voorbereiding gaat het er in de visie van Vladimir vooral om dat een speler ervoor zorgt dat hij in vorm raakt. Hij/zij moet 'het ritme van de schaakpartij voelen'. Dat kan door:

- Het spelen van trainingspartijen
- Het spelen van blitz online (maar dan geen bullet, en alleen zolang je 'controle' houdt en je niet laat leiden door emoties als revanche)
- Trainingsopgaven (tactisch alert zijn)

Voor een toernooi moeten schakers zich richten op hun fysieke voorbereiding (schaakspelers zijn hier traditioneel slecht in), waarbij wandelen een klassieke vorm voor de schaker is; hun dieet wat eet je en wanneer, leef gezond; en de prioriteit: in vorm raken.

De ideale situatie

Natuurlijk zijn er handicaps waar we mee te maken hebben (onvoldoende tijd, school), maar idealiter is een intensieve sessie voorafgaande aan het toernooi. Dat is een 1-1 training van 5 a 6 dagen, waarbij ook veel over schaken wordt gesproken, er veel gewandeld wordt en opgaven worden gemaakt. Dit moet voor het toernooi gebeuren zodat wanneer iemand niet in vorm is, er ook nog tijd is om te herstellen. De pupil uit het voorbeeld van hierboven had nog tijd om te herstellen en kreeg de opdracht om op ICC snelschaakpartijen te spelen. Zo kwam hij weer in vorm.

Het spelen van snelschaakpartijen

Er is niets verkeerd aan het spelen van snelschaakpartijen, maar wel aan het spelen van snelschaakpartijen zonder begrenzing. Gedurende de snelschaakpartijen moet je in controle zijn, focus handhaven en de beste zetten spelen. Wanneer je er emotioneel bij betrokken raakt moet je stoppen.

Efficiënt werken betekent dat je controle hebt over het proces. Na afloop van je snelschaakpartijen kun je aantekeningen maken.

Een nadeel van teveel blitz is dat je niet gewend raakt aan het oplossen van echte problemen in de partij. Je meeste blitz tegenstanders verdedigen slecht en je tegenstander stort vaak snel in. Wanneer je nu teveel snelschaakt dan ben je niet langer gewend aan een tegenstander die wel goed weerwerk biedt.

Zelfvertrouwen

Om je speler zelfvertrouwen te geven doet Jop de suggestie om je pupil een gunstige stelling te geven die hij dan van de trainer moet winnen (op lager niveau vindt Vladimir dit een optie). Het geven van opgaven noemt hij zelf als een veiligere methode dan het spelen van snelschaakpartijen. Om het zelfvertrouwen van je speler te verhogen kun je met opzet verliezen, of hem laten geloven dat zijn tegenstander slecht is. Daar moet je terughoudend mee zijn.

Efficient werken

Tactiek en openingen zijn allebei belangrijk. Maar werk efficiënt. Wanneer je aan het werk bent aan een openingsvariant, en je hebt een idee, zeg dan bijvoorbeeld over 10 minuten spelen we een snelschaakpartij (bv 5 minuten en 30 sec per zet). In die 10 minuten bereid je je waarschijnlijk veel efficiënter voor dan anders in uren met het staren op een computerscherm.

Tijdens het toernooi

De spelers beslist over zijn ritme. Veel trainers denken dat ze iets speciaals moeten doen, dat is niet zo. Je speler heeft al een manier om toe te leven naar een partij. Het belangrijkste is dat je werk efficiënt is. Anish Giri werkt bijvoorbeeld erg efficiënt, en dat geldt zeker ook voor Carlsen (maar bijvoorbeeld in veel mindere mate voor Caruana). Het gaat erom dat je uit een kleine tijdsinvestering het optimale haalt.

Speel tegen de tegenstander, niet tegen het bord

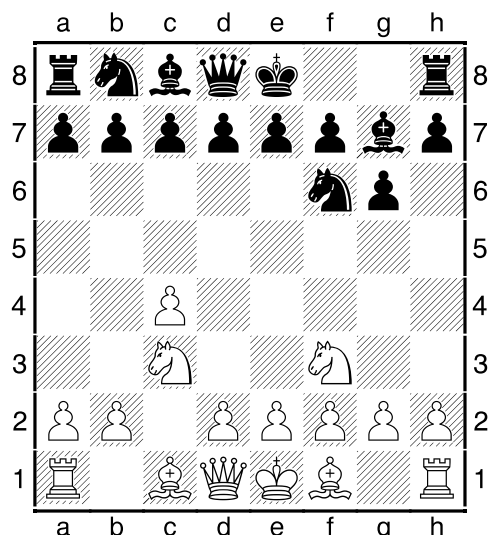
Topspelers raken nooit in tijdnood, zijn fysiek sterk, en psychologisch heel erg sterk. Vergeet niet dat schaken een sport/spel is.

In de visie van Vladimir moet je niet tegen het bord spelen maar tegen de tegenstander. Een voorbeeld is Wijk aan Zee 2012. De voorbereiding op Magnus Carlsen begon op de eerste dag. Tijdens wandelingen in Wijk aan Zee werden alle tegenstanders besproken. Carlsen had net G-Star sessies achter de rug. Vladimir en Anish bespraken dat Magnus er 'raar uitziet', hij zit niet in het schaken. We besloten dat hij een 'target' was. We keken hoe we met zwart de remise uit de weg konden gaan. We gingen voor Carlsens zwakke punten zonder de eigen zwakke punten in ogenschouw te nemen. Carlsen is 'zwak' in de opening hij vermijdt bepaalde pionstructuren. Als je daar voor gaat dan voelt Carlsen zich niet comfortabel. Voor de Grunfeld is hij theoretisch niet goed voorbereid, dus Carlsen zal gaan voor een anti-Grunfeld met 1.Pf3 of 1.c4. Maar Carlsen houdt er niet van om tegen het Konings-Indisch te spelen (dan speelt hij graag g3). Dus we deden alsof de nummer 1 van de wereld een inferieure speler was. Dat werkte die dag.

Magnus Carlsen (2835) – Anish Giri (2714)

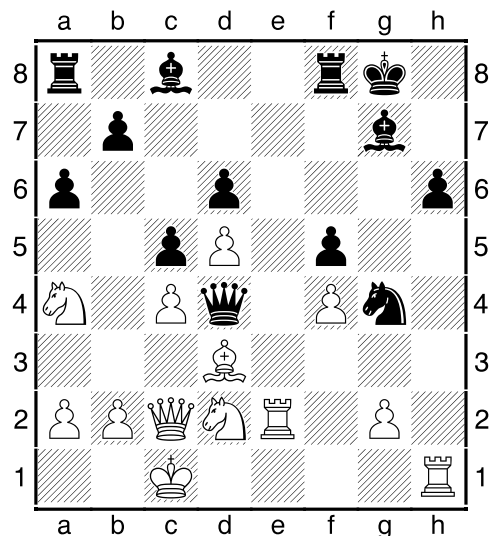
Wijk aan Zee (5) 2012

Na 1.c4 Pf6 2.Pf3 g6 3.Pc3 volgde 3...Lg7! En dus geen anti-Grunfeld met 3...d5.

Carlsen was hier duidelijk niet op voorbereid. Hij wilde geen gewone Konings-Indische hoofdvariant. Hij dacht nu 25(!) minuten na en speelde 4.d4 0-0 5.Lg5 duidelijk geen hoofdvariant. De psychologische voorbereiding en de bijbehorende zetvolgorde was volledig geslaagd. De rest van de partij:

5...d6 6.e3 h6 7.Lh4 g5 8.Lg3 Ph5 9.Pd2 Pxd3 10.hxd3 e6 11.Dc2 De7 12.Le2 a6 13.f4 f5 14.0-0-0 c5 15.d5 e5 16.Th5 exf4 17.gxf4 gxf4 18.exf4 Pd7 19.Ld3 Pf6 20.Thh1 Pg4 21.Tde1 Df6 22.Te2 Dd4 23.Pa4

23...Pe3 24.Txe3 Dxe3 25.Pb6 Tb8 26.Tf1 Te8 27.Kb1 Dd4 28.Pb3 Df6 29.Pc1 Te7 30.Pxc8 Txc8 31.Lxf5 Tce8 32.Le6+ Txe6 33.dxe6 Dxe6 34.Tf2 De4 35.Te2 Dxc2+ 36.Kxc2 Tf8 37.Pd3 b5 38.b3 Kf7 39.Pf2 Td8 40.Pe4 d5 41.Pxc5 dxc4 42.Pxa6 Ta8 43.Pb4 Lf8 44.Kc3 Lg7+ 45.Kc2 Lf8 46.Kc3 Lg7+ 47.Kd2 Lf8 48.Pc2 Txa2 49.bxc4 bxc4 50.Te4 Ta4 51.Ke2 Lc5 52.Kf3 Kf6 53.g4 Kf7 54.f5 Le7 55.Pe3 Ta3 56.Txc4 Lg5 57.Te4 Kf6 58.Te8 Txe3+ 59.Txe3 Lxe3 60.Kxe3 h5 61.gxh5 Kxf5 62.h6 Kg6 63.h7 Kg7 64.Ke2 Kxh7 1/2-1/2

In de voorbereiding op het toernooi focus je op jezelf. In de situatie tijdens het toernooi focus je op je tegenstander. In een toernooi werk je vaak veel efficiënter. Als trainingsmethode kun je ook thuis een actueel toernooi volgen en je gaan voorbereiden op een van de spelers. Waarschijnlijk werk je dan veel efficiënter.

Energie sparen

Je voorbereiding op een toernooi doe je voor het toernooi. Tijdens het toernooi gaat het erom om energie te sparen (dan analyseer je dus ook geen partijen).

In de context van prestatie analyseer je niet. In de context van ervaring opdoen/leren kun je wel analyseren tijdens een toernooi. Na het toernooi analyseer je partijen met je trainer. Een topspeler werkt vrijwel niet tijdens een toernooi.

Dus tijdens het toernooi geldt hoe minder voorbereiding hoe beter. Probeer te zien wat kritiek is. Wees zelfverzekerd, maar voorkom verrassingen. Het meest waarschijnlijke is sowieso dat je je voorbereiding niet op het bord krijgt.

Het zwakke punt van je tegenstander

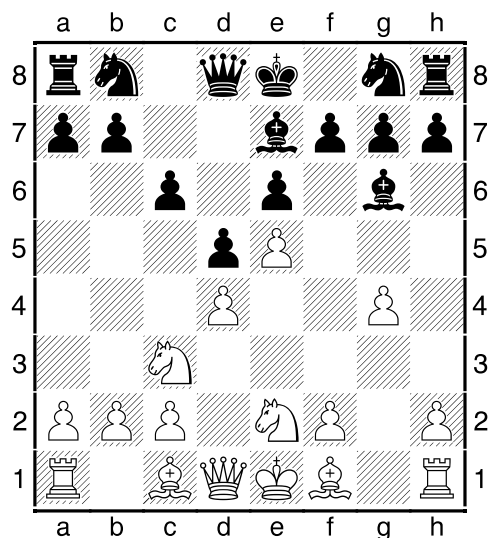
Het is belangrijk om te rusten en te denken over de zwakten van je tegenstander. De trainer moet de opties zien. Ga naar het zwakke punt van je tegenstander.

Het toernooi moet net zo gaan als je normale leven. Dat vermijdt stress. Je moet als trainer niet teveel ingrijpen.

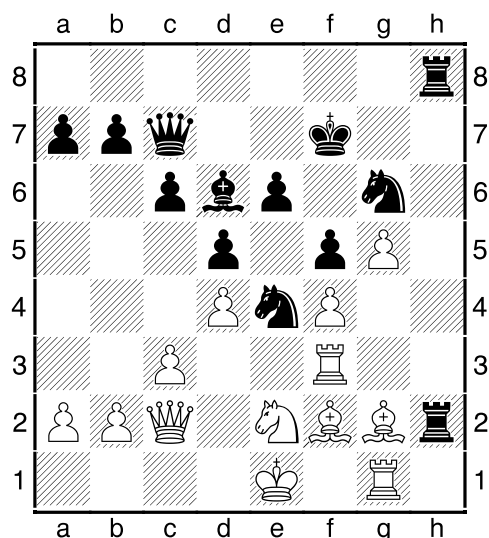
Vladimir geeft een voorbeeld waarbij hij wel ingreep. Erwin l'Ami zou in een EK-individueel met grote waarschijnlijkheid een scherpe Caro-Kann doorschuifvariant krijgen waarin de tegenstander veel ervaring had en altijd g4 en h4 speelde. Hij had onduidelijke en scherpe varianten voorbereid waar zijn tegenstander duidelijk van hield en veel ervaring mee had opgedaan. Vladimir keek hoe 7.h4 te verhinderen dat kon met een vroeg 6...Le7. Gevolg de tegenstander dacht een half uur na in de opening en verloor de draad in de partij.

Tamas Petenyi (2359) – Erwin I'Ami,
EK-individueel Plovdiv 2012

1.e4 c6 2.d4 d5 3.e5 Lf5 4.Pc3 e6 5.g4 Lg6 6.Pge2 Le7

7.Pg3 Pd7 8.Le3 Db6 9.Tb1 f6 10.exf6 gxf6 11.Lg2 Ld6 12.0-0 Pe7 13.f4 f5 14.g5 h6 15.h4 hxg5
16.hxg5 Kf7 17.Pce2 Lh5 18.Pxh5 Txx5 19.Pg3 Th4 20.Dd2 Dc7 21.Tf3 Tah8 22.Tbf1 Pf8 23.Pe2
Pfg6 24.Kf2 Pc8 25.Ke1 Lf8 26.Lf2 Th2 27.Tg1 Pd6 28.c3 Pe4 29.Dc2 Ld6

30.Lg3 Pxx3 31.Pxx3 Ph4 32.g6+ Kg7 33.Tf2 Lxf4 34.Pf1 Lg3 35.Pxh2 Lxf2+ 36.Kxf2 Dxh2
37.Db3 Dc7 38.c4 Pxx2 39.Txx2 Df4+ 40.Ke2 De4+ 41.Kf2 Dxd4+ 42.Ke2 Dxc4+ 0-1

Hoe kijk je naar de tegenstander?

Je kijkt naar hoe ze partijen verliezen en naar hoe ze partijen winnen. Van sommige spelers heb je dan het idee dat ze goed kunnen spelen in bepaalde spelsituaties, die vermijd je. Het is ook van belang om naar de partijen van je pupil te kijken, dan zie je wat de tegenstander zal denken. Sommige jonge spelers vertrouwen volledig op het oordeel van de computer, daar kun je gebruik van maken. Bijvoorbeeld de 3.Lb5+ variant tegen het Siciliaans en de Maroczy stellingen die daar uit voortkomen. De computerengines denken altijd dat zwart daar beter staat. Daar kun je gebruik van maken. Probeer niet je tegenstander ergens in te laten trappen, maar vertrouw op je speelsterkte. Voorbereiding is het op het bord krijgen van een stelling waarin jouw speelsterkte tot zijn recht komt. Wanneer je niet klaar bent voor een toernooi, probeer dat dan niet tijdens het toernooi op te lossen, maar vermijd de problemen.

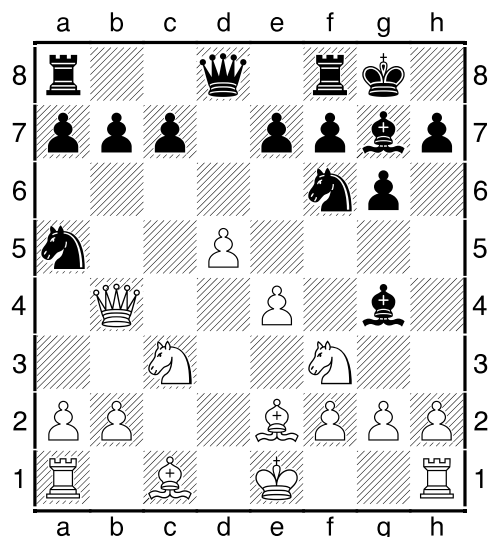
Vragen stellen in de voorbereiding

Probeer de situatie in je voorbereiding te visualiseren in de toernooisituatie dat helpt bij het onthouden van varianten. Dus stel jezelf allerlei vragen tijdens de voorbereiding. Ik zie dat ze hier altijd zet X spelen, 'waarom spelen ze nooit Y terwijl die er ook logisch uitziet'? Dat leidt tot een veel beter begrip. Als voorbeeld geeft Vladimir de volgende openingsvariant naar aanleiding van een partij Giri-Swinkels uit het NK 2011.

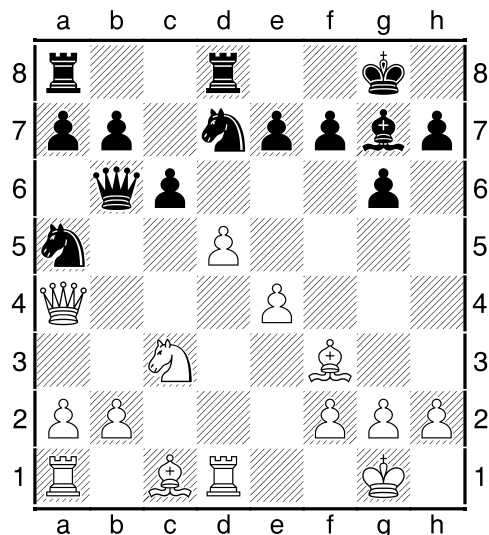
Anish Giri-Robin Swinkels

Boxtel ch-NED 2011 (7)

1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.Pc3 d5 4.Pf3 Lg7 5.Db3 dxc4 6.Dxc4 0-0 7.e4 Pc6 8.Le2 Lg4 9.d5 Pa5 10.Db4

10...Lxf3 11.Lxf3 c6 12.0-0 Db6 13.Da4 Pd7 14.Td1 Tfd8

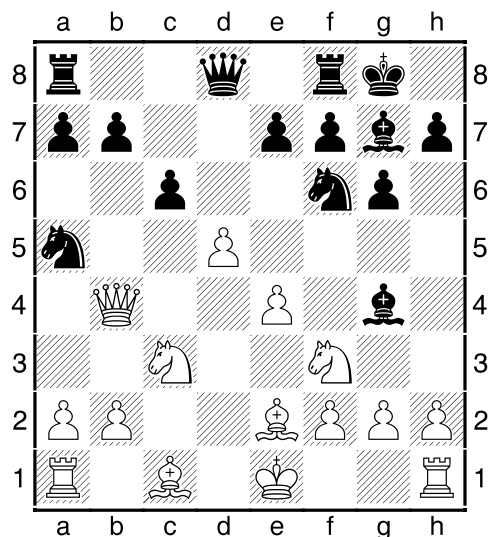
15.g3 Tac8 16.Lg4 Pc5 17.Dc2 e6 18.Lg5 Te8 19.Pa4 Pxa4 20.Dxa4 cxd5 21.exd5 Pc4 22.dxe6 fxe6 23.Tac1 Pe5 24.Le3 1-0

Waarom speelt zwart 10...Lxf3 en 11...c6? Waarom niet meteen 10...c6 dat is toch veel flexibeler? Als je je dat thuis afvraagt dan zie je dat 10...c6 een blunder is vanwege 11.e5 met stukwinst. Vladimir verhaalt hoe hij zich eens op een partij in de Belgische competitie tegen Viktor Mikhalevsky voorbereidde. Mikhalevsky speelde vaak dit systeem met zwart en sloeg altijd op f3 voor hij ...c6 speelde. Vladimir begreep thuis waarom. Tot zijn verbazing kwam alles op het bord en begon Mikhalevsky zich achter het bord (slecht idee) af te vragen waarom hij eigenlijk al drie keer eerder 10...Lxf3 had gespeeld en niet meteen 10...c6. Na een half uur nadenken volgde 10...c6 en Vladimir won snel:

Vladimir Chuchelov-Victor Mikhalevsky

Belgium tt 2010 (10),

1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.Pc3 d5 4.Db3 dxc4 5.Dxc4 Lg7 6.e4 0-0 7.Le2 Pc6 8.Pf3 Lg4 9.d5 Pa5 10.Db4 c6

11.e5 c5 12.Df4 g5 13.Dxg5 Lxf3 14.exf6 exf6 15.Dg3 1-0

Ook de partij van Giri tegen Swinkels was een gevolg van geslaagde openingsvoorbereiding. De stelling na 14...Tfd8 is volgens de computer prima voor zwart en Avrukh gaf dit ook aan. Vladimir stelde Anish de vraag: maar hoe kan dat nu, wit het loperpaar, hij hoeft toch niets bijzonders te doen. Stel ik speel een nuttige wachtzet als 15.g3 wat doe je dan eigenlijk (bereidt 16.Lg2 voor en daarna kan wit tot actie overgaan)? Na 15...Tac8 is 16.Lg4 zo vervelend dat de beste zet voor zwart waarschijnlijk 16...Ta8 is! In de partij ging het met Swinkels snel de verkeerde kant op na dit nieuwtje.

Na het toernooi

Na het toernooi moet de partijen geanalyseerd worden. Ook in het algemeen is analyseren erg nuttig en verhoogt enorm je begrip.

Hoe moet je analyseren? Met een bord en stukken, maar af en toe checken met een engine. Je moet alle partijen analyseren en qua openingen maak je een plan (die variant repareren, dit nakijken etc.). Wanneer je evaluatie tijdens de partij/analyse fout blijkt te zijn geweest dan heb je veel geleerd. Trek altijd conclusies. Dit kunnen allerlei algemene conclusies zijn (strategisch goed gezien, maar dynamisch ging er veel fout). Evalueer het hele toernooi maar ga ook weer niet te diep. Wanneer je als trainer bent mee geweest met je pupil dan heb je onschatbare informatie. Gebruik die voor het trainingsplan.

Algemene visie op openingsvoorbereiding en begeleiding talenten

Vladimir spreekt over ambitieuze en talentvolle spelers, voor jeugdspelers met minder talent of minder ambitie gaan allerlei adviezen minder op.

- Met jonge spelers is het niet nodig om op openingen te concentreren in de training. Het is voldoende om het openingsrepertoire mee te nemen vanuit de eigen partijen van het jeugd talent.
- Het gebruiken van modelpartijen om de strategie in een openingsvariant toe te lichten is mogelijk bij bepaalde openingen en tot een bepaald niveau.
- Pas op met het aanleren van een schematische openingsopzet (bijvoorbeeld Konings-Indisch in de voorhand tegen allerlei openingen, 1.d4 2.Pf3 en 3.Lf4 tegen alles etc.). Dit kan leiden

tot korte termijn successen maar op de lange termijn is het niet goed voor de ontwikkeling van een speler.

- Topspelers kennen en begrijpen het schaken volledig. Om alles te kunnen spelen moet je het eerst zelf ervaren hebben. Kortom speel universeel. Je moet het volledige spectrum 1.d4 en 1.e4 beheersen.
- Je moet beginnen met het spelen van de principiële openingen en openingsvarianten, later kun je altijd nog zijvarianten gaan spelen.
- Beperk je niet tot een opening/stellingstype. Dus niet: ik speel het Frans dus al die Siciliaanse partijen hoef ik niet te bekijken.
- Het controleren van de situatie bij de openingsvoorbereiding helpt bij het onthouden van openingsvarianten (evenals het verbaliseren – Dimitri Reinderman noemt een advies van Tiger Hillarp Person veel tekst in een openingsboek/file helpt).